

บริหารจัดการ SMEs ด้วยบัญชี

ดร.ศิลปพร ศรีจันเพชร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กรรมการมาตรฐานการสอบบัญชี

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอการบริหารจัดการ SMEs ด้วยการบัญชี โดยนำเสนอแนวคิดพื้นฐานของการควบคุมทางการเงินที่ก่อให้เกิดลักษณะพื้นฐานในการควบคุม นอกจากนี้ยังเสนอถึงมาตรฐานรายงานทางการเงินสำหรับ SMEs ที่ใช้ปฏิบัติ เพื่อให้ข้อมูลทางการเงินของ SMEs สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการธุรกิจและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจ

คำสำคัญ: ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มาตรฐานรายงานทางการเงิน การควบคุม

Managing SMEs with Accounting

Dr.Sillapaporn Srijunpetch

Assistant Professor of Department of Accounting,

Thammasat Business School, Thammasat University

Auditing Standards Committee,

Federation of Accounting Professions under the Royal Patronage of His Majesty the King

ABSTRACT

This article presents SMEs management through accounting by showing a foundation concept of an accounting control which creates basic characteristics of control. This article also presents financial report standards for SMEs which have to be complied by SMEs in order that financial information of SMEs can be used in their business and highly benefits economic system.

Keywords: Small and Medium Enterprises, Financial Reporting Standards, Control

บทนำ

“ชาวบ้านไม่มีใครสนใจการบัญชี จึงทรงเน้นให้มีการอบรมฝึกสอนให้ชาวบ้านทำบัญชี การลงทุน การใช้จ่ายต่างๆ เพื่อให้ทราบถึงต้นทุน กำไร สามารถปรับราคาให้สอดคล้องกับการตลาดได้ด้วย” พระราชดำริของพระองค์ ในหนังสือวารสารเศรษฐกิจและสังคม ปีที่ 24 ฉบับที่ 6 เดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2530

พระราชทานแก่บุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2534

ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small & Medium Enterprises หรือ SMEs) เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ หลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงความสำคัญของธุรกิจประเภทนี้ โดยให้การสนับสนุนในลักษณะต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ช่วยเหลือตัวเองได้ การประกอบธุรกิจ SMEs ให้ประสบผลสำเร็จมีปัจจัยสนับสนุนหลายประการ แต่สิ่งหนึ่งที่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มักมองข้ามไป คือ การมีระบบข้อมูลทางการเงินบัญชีที่ถูกต้องและมีการควบคุมที่สำคัญ

ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จจะอาศัยข้อมูลทางการเงินบัญชีเป็นแนวทางในการบริหารธุรกิจ ข้อมูลทางการเงินบัญชีจะช่วยผู้ประกอบการในการวางแผน ตัดสินใจ และควบคุมการดำเนินงานไปสู่เป้าหมาย ข้อมูลที่ผู้ประกอบการต้องการย่อมแตกต่างกันไปตามสถานการณ์ สภาพแวดล้อม และปัญหาที่เกิดขึ้น ธุรกิจ SMEs อาจไม่จำเป็นต้องมีระบบบัญชีที่ซับซ้อนเหมือนธุรกิจขนาดใหญ่ แต่ผู้ประกอบการก็ยังคงควรให้ความสำคัญ โดยการจัดให้มีการจดบันทึกรายการต่าง ๆ ที่เกิดจากการประกอบธุรกิจลงในสมุดบัญชีอย่างเป็นระบบ เพื่อสามารถนำข้อมูลที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ทางการเงินไปจัดทำรายงานทางการเงิน ตลอดจนรายงานเพื่อการบริหาร ซึ่งจะเป็ประโยชน์อย่างยิ่งในการตัดสินใจ

นอกจากนี้ สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ธุรกิจ SMEs ดำเนินไปได้ด้วยดี คือ การควบคุมทางการเงิน ซึ่งเริ่มตั้งแต่การวางแผน การจัดองค์กร ขั้นตอนการปฏิบัติงาน การป้องกันรักษาสินทรัพย์ และการจัดเก็บภาษีที่นำมาเชื่อถือ ตลอดจนการกำหนดวิธีการ เพื่อให้มั่นใจว่ารายการหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้รับการอนุมัติโดยผู้บริหาร รายการหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้รับการจัดบันทึกอย่างถูกต้องตามหลักการบัญชี การเปลี่ยนแปลงหรือโยกย้ายสินทรัพย์ต้องได้รับการอนุมัติโดยผู้บริหาร การเปรียบเทียบข้อมูลทางการเงินกับสินทรัพย์ที่มีอยู่ในกิจการได้กระทำเป็นครั้งคราวตามกำหนดเวลาที่เหมาะสม และผลต่างที่เกิดขึ้นได้รับการเอาใจใส่จากผู้บริหาร

การควบคุมทางการเงินบัญชีเป็นระบบวิธี หรือกระบวนการปฏิบัติงานที่กำหนดขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ประกอบการและพนักงานระดับปฏิบัติเกิดความมั่นใจตามสมควรว่าการปฏิบัติงานจะบรรลุวัตถุประสงค์ เช่น รายงานทางการเงินมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ และการดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

แนวคิดพื้นฐานของการควบคุมทางการเงินบัญชีทำให้เกิดลักษณะพื้นฐานในการควบคุม ดังนี้

- การมอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรแต่ละคน และต้องให้พนักงานเข้าใจในภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ ถ้าเป็นไปได้ กิจกรรมจะจัดให้มีการแบ่งแยกหน้าที่ลักษณะงานที่สำคัญบางอย่าง ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ทางการควบคุม อย่างไรก็ตาม การบริหารงานในหลายๆ เรื่องของธุรกิจ SMEs มักตัดสินใจและกระทำโดยผู้ประกอบการคนเดียว ในบางกรณีผู้ประกอบการได้จ้างพนักงานเข้ามาช่วยบริหารงาน แต่จำนวนบุคลากรก็มีไม่มากนัก หลักการควบคุมทางการเงินแบ่งแยกหน้าที่จึงอาจใช้ไม่ได้ผล ผู้ประกอบการจึงต้องเข้าไปควบคุมดูแลกิจการและรายการต่างๆ ด้วยตนเองอย่างใกล้ชิด เช่น เข้าไปดูแลเรื่องการอนุมัติสินเชื่อ การเก็บเงินจากลูกค้า และการจ่ายชำระหนี้ค่าสินค้า เป็นต้น

■ รายการหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต้องได้รับการอนุมัติจากผู้บริหาร ผู้บริหารควรสอบถามและอนุมัติรายการต่างๆ

ก่อนที่จะดำเนินการต่อไป การอนุมัติถือเป็นการควบคุมภายในที่สำคัญอย่างหนึ่ง เช่น การอนุมัติการจ่ายเงิน การอนุมัติการสั่งซื้อสินค้า การอนุมัติการจำหน่ายสินทรัพย์

■ กิจการสามารถจัดบันทึกรายการโดยใช้แบบฟอร์มทางการบัญชีอย่างง่าย ๆ เพื่อให้แน่ใจว่ากิจการได้บันทึกรายการอย่างถูกต้องทั้งจำนวนเงินและประเภทรายการแบบฟอร์มทางการบัญชีดังกล่าว เช่น ทะเบียนคุมสินทรัพย์ ทะเบียนคุมเช็ค ใบสำคัญจ่าย ใบรับสินค้า หรือใบอนุมัติรายการต่าง ๆ

■ ผู้บริหารต้องจัดให้มีการตรวจนับสินทรัพย์ที่มีอยู่ในกิจการแล้วเปรียบเทียบกับยอดที่บันทึกไว้ในสมุดบัญชี เช่น การตรวจนับสินค้า เงินสด และอุปกรณ์ เป็นต้น การเปรียบเทียบดังกล่าวช่วยให้ผู้บริหารทราบว่าข้อมูลที่ปรากฏในสมุดบัญชีแสดงถึงรายการที่มีอยู่จริง กรณีที่มีผลแตกต่างระหว่างยอดที่ตรวจนับได้กับยอดตามบัญชี ผู้บริหารควรตระหนักว่ามีสิ่งผิดปกติเกิดขึ้นหรือไม่ และต้องหาทางแก้ไขต่อไป

■ การจัดทำบัญชีสำหรับธุรกิจ SMEs โดยมีขอบเขตที่เหมาะสมกับขนาดของกิจการเป็นเรื่องสำคัญ ผู้บริหารสามารถนำโปรแกรมสำเร็จรูปที่ไม่ซับซ้อนมาช่วยในการบันทึกบัญชี โปรแกรมสำเร็จรูปดังกล่าวเป็นโปรแกรมมาตรฐานทั่วไป ซึ่งนักบัญชีสามารถเรียนรู้เพื่อใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการจัดทำบัญชี งบการเงิน และรายงานเพื่อการบริหารได้อย่างทันเวลา ตัวอย่างของงบการเงินและรายงานทางการเงินดังกล่าวได้แก่ งบแสดงฐานะการเงิน หรืองบดุล งบกำไรขาดทุน รายงานยอดขาย รายงานวิเคราะห์อายุหนี้ และรายงานสินค้าคงเหลือ เป็นต้น สิ่งที่สำคัญประการหนึ่งของธุรกิจ SMEs คือ การบันทึกบัญชีอย่างเป็นระบบ ผู้ประกอบการไม่ควรนำรายรับ-รายจ่ายส่วนตัวไปรวมกับกิจการ เนื่องจากผู้ประกอบการจะไม่ทราบฐานะการเงินและผลการดำเนินงานที่แท้จริงของกิจการ ผู้ประกอบการควรใช้ข้อมูลทางการบัญชี เพื่อประโยชน์ในการวางแผนและตัดสินใจในการดำเนินธุรกิจ ตัวอย่างเช่น บัญชีรับ-จ่ายเงินสดถือเป็นเรื่องจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง

ในการบริหารเงินทุนหมุนเวียนของกิจการ ผู้ประกอบการควรทราบถึงจำนวนเงินสดที่กิจการมีอยู่เพื่อจัดจ่ายใช้สอย หรือ ช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถประมาณค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในอนาคตได้อีกด้วย

การใช้ประโยชน์จากข้อมูลทางการบัญชี

ข้อมูลทางการบัญชีเป็นข้อมูลที่บันทึกในกิจการที่ช่วยผู้ประกอบการดำเนินงานไปได้ดี ตัวอย่างข้อมูลทางการบัญชีอย่างง่าย ๆ ที่ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ได้ใช้ประโยชน์คือ รายงานทางการเงิน ซึ่งประกอบด้วย งบการเงินและข้อมูลอื่น ๆ ทางภายใน งบการเงินจัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ

โดยทั่วไปธุรกิจ SMEs มักปิดบัญชีปีละครั้ง เพื่อนำส่งงบการเงินต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าและยื่นเสียภาษีอากร ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ส่วนใหญ่มักจ้างให้สำนักงานจัดทำบัญชีจัดทำบัญชีและหาผู้สอบบัญชีให้ อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการที่เห็นความสำคัญของข้อมูลทางการบัญชี ควรติดตามการจัดทำรายงานทางการเงิน เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน ผู้ประกอบการควรใช้ประโยชน์จากงบการเงิน ดังนี้

งบแสดงฐานะการเงิน หรืองบดุล หมายถึง งบที่แสดงฐานะการเงินของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่ง ผู้ประกอบการสามารถทราบฐานะการเงินของกิจการ โดยวิเคราะห์รายการในงบแสดงฐานะการเงิน เช่น วิเคราะห์ส่วนประกอบของสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของ เจ้าของ ณ วันใดวันหนึ่ง รายการในงบการเงินที่ผู้ประกอบการควรให้ความสนใจ ได้แก่

เงินสดเป็นสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องที่สุดของกิจการ สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ ผู้ประกอบการควรแยกเงินสดส่วนตัวออกจากเงินสดของกิจการอย่างเด็ดขาด ในกรณีที่ผู้ประกอบการยืมเงินจากกิจการ หรือในทางตรงกันข้าม กิจการควรบันทึกบัญชีเป็นลูกหนี้เงินยืม หรือ เจ้าหนี้เงินยืม

การจัดทำบัญชีเงินสดควรให้ชัดเจนไม่ปะปนกัน เพื่อให้กิจการทราบฐานะที่แท้จริงของเงินสดในมือ ในกรณีที่กิจการมีเงินฝากธนาคาร กิจการควรจัดทำงบยอดเงินฝากที่ธนาคารกับยอดเงินฝากตามบัญชี เพื่อให้แน่ใจว่า รายการที่เกี่ยวข้องได้นำมาบันทึกบัญชีทั้งหมดโดยครบถ้วน

สินค้าย่อย กิจการต้องจัดทำบัญชีคุมสินค้าคงเหลือ และต้องคอยดูแลไม่ให้มีสินค้าคงเหลือมากเกินไป เนื่องจากจะทำให้เกิดภาระค่าใช้จ่ายมากขึ้น ในขณะเดียวกันกิจการต้องไม่ทำให้สินค้าขาดมือ นอกจากนี้ การตรวจนับสินค้าคงเหลือเพื่อเปรียบเทียบปริมาณที่มีอยู่จริงกับยอดตามบัญชียังนับเป็นมาตรการในการควบคุมที่สำคัญอย่างหนึ่ง

เงินสดและสินค้าย่อยสำหรับธุรกิจ SMEs ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินธุรกิจ กล่าวคือ เงินสดถือเป็นสินทรัพย์ที่กิจการจะต้องบริหารจัดการให้ได้อย่างเหมาะสม และเพียงพอในการจ่ายชำระค่าสินค้าหรือค่าใช้จ่ายต่าง ๆ หากกิจการขาดสภาพคล่อง มีเงินสดไม่เพียงพอจะส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของกิจการ กิจการควรบริหารจัดการสินค้าย่อยให้มีความเหมาะสม หากสินค้าย่อยมีน้อยไปอาจส่งผลให้ส่งสินค้าไม่ทันตามความต้องการของลูกค้า ซึ่งมีผลต่อแผนการตลาดของกิจการ ในกรณีตรงข้าม หากมีสินค้าย่อยจำนวนมากเกินไป กิจการจะสูญเสียโอกาสของเงินลงทุนที่จมในสินค้าย่อย และยังต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายดูแลรักษาอีกด้วย

เงินเบิกเกินบัญชีธนาคารและกู้ยืม ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนของกิจการแหล่งหนึ่ง กิจการไม่ควรหักกลบลายการที่เป็นเงินฝากธนาคารกับเงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร เนื่องจากลักษณะของรายการดังกล่าวแตกต่างกัน กล่าวคือ เงินฝากธนาคารเป็นสินทรัพย์ของกิจการในขณะที่เงินเบิกเกินบัญชีธนาคารเป็นหนี้สินของกิจการ ผู้ประกอบการต้องพิจารณาว่าจะจัดหาแหล่งเงินทุนมาจากแหล่งใด โดยมีต้นทุนของเงินทุนต่ำที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้ผลประโยชน์ของกิจการมีกำไร

ลูกหนี้การค้า กิจการควรจัดทำรายละเอียดของลูกหนี้การค้าที่เสี่ยงต่อการผิดนัดชำระหนี้ ตลอดจนจัดทำงบวิเคราะห์อายุหนี้ ผู้ประกอบการต้องพยายาม

ติดตามการชำระหนี้ไม่ให้ลูกหนี้ค้างนานเพื่อให้กิจการมีเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงาน

เจ้าหนี้การค้า ถือเป็นแหล่งเงินทุนอีกแหล่งหนึ่ง เนื่องจากแทนที่กิจการต้องจ่ายซื้อสินค้าในที่พึงประสงค์ไปผลิตหรือขายก่อน โดยยังไม่ต้องจ่ายเงินสด กิจการควรพิจารณาระยะเวลาการให้เครดิตจากเจ้าหนี้ ให้สัมพันธ์กับระยะเวลาที่ได้รับเครดิตจากเจ้าหนี้ เพื่อประโยชน์ในการหมุนเวียน กิจการควรจัดทำรายละเอียดของเจ้าหนี้การค้า และวันครบกำหนดชำระหนี้ เพื่อประโยชน์ในการควบคุม

ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ กิจการควรทำทะเบียนคุมสินทรัพย์ถาวร และมีรายการที่ทำให้แน่ใจว่าสินทรัพย์ดังกล่าวอยู่ครบ ในทางบัญชีกิจการจะคิดค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ถาวร เป็นค่าใช้จ่าย ตามระยะเวลาโดยประมาณของอายุการใช้ประโยชน์ของสินทรัพย์

การลงทุนเจ้าของ ซึ่งอาจประกอบด้วยทุนเรือนหุ้นที่ระดมที่กิจการทำมาหาได้ ทุนจดทะเบียนในงบดุลควรแสดงยอดที่แท้จริงตามที่ได้จดทะเบียนกับกระทรวงพาณิชย์ กิจการมีระบบการควบคุมและระบบบัญชีที่ดีจะช่วยให้ธุรกิจ SMEs ดำเนินไปได้ด้วยความราบรื่น ระบบการควบคุมช่วยให้เงินทองไม่รั่วไหล และ การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ ระบบบัญชีที่ดีช่วยให้กิจการสามารถประเมินฐานะและผลการดำเนินงานของตนเองได้ ซึ่งจะส่งผลต่อการกำหนดกลยุทธ์ต่าง ๆ ในการแข่งขันให้ประสบผลสำเร็จ

งบกำไรขาดทุน หมายถึง งบแสดงผลการดำเนินงานของกิจการสำหรับงวดเวลาหนึ่ง เพื่อสรุปให้เห็นว่า เมื่อเปรียบเทียบรายได้และค่าใช้จ่ายสำหรับงวดเวลานั้นแล้ว กิจการมีกำไรหรือขาดทุนสุทธิเท่าไร ผู้ประกอบการสามารถใช้งบกำไรขาดทุนในการวิเคราะห์ต้นทุน ตลอดจนพิจารณาว่าจะลดหรือเพิ่มค่าใช้จ่ายรายการใด หรือจะเน้นการขายสินค้าประเภทใด

บัญชีรับ-จ่ายเงินสด แสดงถึงการได้มาและใช้ไปของเงินสด ซึ่งเป็นเรื่องที่จำเป็นมากในการบริหารเงินทุนหมุนเวียนของกิจการ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ประกอบการทราบถึงเงินสดที่กิจการมีอยู่เพื่อประโยชน์ในการวางแผนเงินสด

กฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับกล่าวถึงความรับผิดชอบของผู้บริหารต่อการจัดทำรายงานการเงิน ตัวอย่างเช่น พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 มีหลักการที่สำคัญ โดยกำหนดให้นิติบุคคลมีหน้าที่จัดทำ และกำหนดความรับผิดชอบในการจัดทำบัญชีของธุรกิจ โดยแบ่งแยกหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีและผู้ทำบัญชีอย่างชัดเจน โดยผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี หมายถึง ผู้มีหน้าที่จัดให้มีการทำบัญชี ซึ่งมีหน้าที่ตามกฎหมาย คือ ต้องจัดทำให้มีการทำบัญชีให้ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งต้องส่งมอบเอกสารที่ใช้ประกอบการลงบัญชีให้ถูกต้อง ครบถ้วน เพื่อให้บัญชีที่จัดทำขึ้นแสดงผลการดำเนินงานฐานะการเงินหรือการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินตามความเป็นจริงและตามมาตรฐานการบัญชี และต้องจัดให้มีการตรวจสอบงบการเงิน โดยมีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแสดงความเห็นต่องบการเงิน รวมทั้งต้องจัดให้มีผู้ทำบัญชี ซึ่งเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด และมีหน้าที่ควบคุมดูแลผู้ทำบัญชีให้จัดทำบัญชีให้ตรงต่อความเป็นจริงและถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชี

การรายงานข้อมูลทางการเงินสำหรับธุรกิจ SMEs มีความสำคัญไม่แตกต่างไปจากธุรกิจรูปแบบอื่น กิจการสามารถนำข้อมูลในรายงานทางการเงินมาใช้ในการประเมินผลการทำงานดำเนินงานของกิจการที่ผ่านมาในอดีต และใช้ประกอบการตัดสินใจสำหรับการกำหนดแผนงานหรือกลยุทธ์ในอนาคต

การรายงานทางการเงินที่โปร่งใสเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งของความสำเร็จของธุรกิจ SMEs รายงานทางการเงินที่เผยแพร่ต้องแสดงภาพที่ถูกต้อง ครบถ้วนเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการ ข้อมูลที่เปิดเผยต่อบุคคลภายนอกต้องเป็นข้อมูลตามกฎหมายกำหนดที่เหมาะสม และมีมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง นั่นคือในส่วนที่เกี่ยวกับรายงานการเงินจะมีกฎเกณฑ์ที่เป็นเหมือนไม้บรรทัดให้กิจการปฏิบัติตามสำหรับธุรกิจที่เกิดขึ้น ธุรกิจ SMEs โดยและผู้มีส่วนได้เสียอื่นล้วนต้องการทราบรายงานทางการเงินที่จัดทำขึ้นมานั้น เป็นไปตามไม้บรรทัดหรือมาตรฐานวัดที่ควรจะเป็นหรือไม่

ไม้บรรทัดหรือมาตรฐานวัดที่กล่าวถึงนี้ นักบัญชีเรียกว่า มาตรฐานการบัญชี หรือมาตรฐานการรายงานทางการเงิน มาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ SMEs คือ มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (TFRS for NPAEs) หรือเรียกว่าชุดเล็ก ซึ่งกำหนดโดยสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในปี พ.ศ. 2554 ภาพรวมของ TFRS for NPAEs จำนวน 22 บท ว่ามีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับงาน ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เรื่องทั่วไป ประกอบด้วย

- บทที่ 1 ความน่าเชื่อถือและวัตถุประสงค์
- บทที่ 2 วัตถุประสงค์
- บทที่ 3 กรอบแนวคิด
- บทที่ 22 การถือปฏิบัติในช่วงเปลี่ยนแปลงและวันถือปฏิบัติ

ส่วนที่ 2 งบการเงิน ประกอบด้วย

- บทที่ 4 การนำเสนองบการเงิน
- บทที่ 5 การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี และการแก้ไขข้อผิดพลาด

ส่วนที่ 3 สินทรัพย์ ประกอบด้วย

- บทที่ 6 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด
- บทที่ 7 ลูกหนี้
- บทที่ 8 สินค้าคงเหลือ
- บทที่ 9 เงินลงทุน
- บทที่ 10 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์
- บทที่ 11 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน
- บทที่ 12 อสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน
- บทที่ 13 ต้นทุนการกู้ยืม

ส่วนที่ 4 สินทรัพย์และหนี้สิน ประกอบด้วย

- บทที่ 14 สัญญาเช่า
- บทที่ 15 ภาษีเงินได้

บทที่ 16 ประมาณการหนี้สินและหนี้สินที่อาจเกิดขึ้น

บทที่ 17 เหตุการณ์ภายหลังรอบระยะเวลารายงาน

ส่วนที่ 5 รายได้และค่าใช้จ่าย ประกอบด้วย

บทที่ 18 รายได้

บทที่ 19 การรับรู้รายได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์

บทที่ 20 สัญญาก่อสร้าง

บทที่ 21 ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

มาตรฐานการบัญชีอีกชุดหนึ่งที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจ SMEs คือ “มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” (International Financial Reporting Standards for Small and Medium-sized Entities) หรือที่เรียกกันสั้น ๆ ว่า IFRS for SMEs

IFRS for SMEs มีที่มาจากไหน

คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IASB: International Accounting Standards Board) ได้จัดทำมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมฉบับสมบูรณ์ เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2558 สภาวิชาชีพบัญชี ได้กำหนดนโยบายว่าจะนำ IFRS for SMEs ฉบับปี ค.ศ. 2015 นี้มาใช้ในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2561 นี้

มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับ SMEs นี้เริ่มมีแนวคิดและศึกษาวิจัยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 จนออกมาเป็นมาตรฐานครั้งแรกในปี พ.ศ. 2552 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดภาระในการจัดทำรายงานทางการเงินของกิจการขนาดเล็ก (ไม่ว่าจะเป็นการวัดมูลค่า การรับรู้รายการ และการเปิดเผยข้อมูล) จากนั้นก็ได้ใช้มาตลอดจนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลง โดยเริ่มตั้งแต่ช่วงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2555 คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ หรือ

IASB ได้ขอทราบข้อมูลจากผู้ที่ได้นำ IFRS for SMEs ฉบับปี ค.ศ. 2009 ไปใช้และนำข้อมูลที่ได้มาศึกษาวิจัยจนออกมาเป็นร่างมาตรฐานในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2556 และขอความเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องจนมีการเผยแพร่ปรับปรุงแก้ไขเมื่อเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2558 ซึ่งอ่าน

ลักษณะของ IFRS for SMEs

IFRS for SMEs ฉบับปี ค.ศ. 2015 ที่ออกมานี้ เป็นมาตรฐานที่รวมทุกเรื่องไว้ในอีกเล่มเดียวกัน (Stand Alone) ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนป็นสาธารณะ (IFRS for NPAs) ที่ประเทศไทยเคยใช้ปัจจุบัน โดย IFRS for SMEs ฉบับปี ค.ศ. 2015 นี้มีจำนวน 246 หน้า แบ่งออกเป็น 35 บท ดังนี้

บทที่ เรียง

- 1 กิจการขนาดกลางและขนาดย่อม
- 2 แนวคิดและหลักการ
- 3 การนำเสนองบการเงิน
- 4 งบแสดงฐานะการเงิน
- 5 งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จและงบกำไรขาดทุน
- 6 งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นและงบกำไรขาดทุนและกำไรสะสม
- 7 งบกระแสเงินสด
- 8 หมายเหตุประกอบงบการเงิน
- 9 งบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ
- 10 นโยบายการบัญชี ประมาณการทางบัญชี และข้อผิดพลาด
- 11 เครื่องมือทางการเงินขั้นพื้นฐาน
- 12 ประเด็นเกี่ยวกับเครื่องมือทางการเงินอื่น
- 13 สินค้าคงเหลือ
- 14 เงินลงทุนในบริษัทร่วม
- 15 เงินลงทุนในการร่วมค้า
- 16 อสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน
- 17 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์
- 18 สินทรัพย์ไม่มีตัวตนนอกเหนือจากค่าความนิยม

- บทที่ เรื่อง**
- 19 การรวมธุรกิจและค่าความนิยม
 - 20 สัญญาเช่า
 - 21 ประมาณการหนี้สิน และหนี้สินที่อาจเกิดขึ้น
 - 22 หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น
 - 23 รายได้
 - 24 เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
 - 25 ต้นทุนการกู้ยืม
 - 26 การจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์
 - 27 การต่อราคาของสินทรัพย์
 - 28 ผลประโยชน์ของพนักงาน
 - 29 ภาษีเงินได้
 - 30 การแปลงค่าเงินตราต่างประเทศ
 - 31 ภาวะเงินเฟ้อรุนแรง
 - 32 เหตุการณ์ภายหลังวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน
 - 33 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
 - 34 กิจกรรมที่มีลักษณะเฉพาะ
 - 35 การเปลี่ยนแปลงสู่มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม
- อภิธานศัพท์

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทยและการแปล

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2559). ตารางสรุปบทที่ถือปฏิบัติสำหรับกิจการ NPAEs ซับซ้อน และ NPAE ไม่ซับซ้อน. สืบค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2559 จาก http://www.fap.or.th/images/sub_1461638741/TFRS%20for%20SMEs%20231115.pdf.
 [Federation of Accounting Professions. (2016). Summarized Table Chapters for complex NPAEs and Non-Complex NPAEs. Accessed on 30 November 2016 from http://www.fap.or.th/images/sub_1461638741/TFRS%20for%20SMEs%20231115.pdf.]

English

IFAC. (2015). About the IFRS for SMEs. Accessed on 30 November 2016 from <http://www.ifrs.org/ifrs-for-smes/Pages/ifrs-for-smes.aspx>.
 IFAC. (2015). Presentations about the IFRS for SMEs. Accessed on 30 November 2016 from <http://www.ifrs.org/ifrs-for-smes/Pages/Presentations.aspx>.

สรุป

แม้ว่ากิจการ SMEs ไม่ใช่กิจการขนาดใหญ่แต่เนื่องจากมีปริมาณมากที่สุดในประเทศ จึงทำให้มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ การบริหารจัดการธุรกิจ SMEs ย่อมต้องการใช้ข้อมูลทางบัญชีที่มีความเหมาะสม เพื่อใช้ในการตัดสินใจและควบคุมในการดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จไม่ต่างจากบริษัทขนาดใหญ่อื่น นอกจากนี้รายงานทางการเงินของ SMEs ก็ต้องจัดทำตามมาตรฐานการบัญชี เพื่อที่จะทำให้ข้อมูลหรือรายงานทางการเงินของ SMEs เองเป็นที่น่าเชื่อถือ ซึ่งมิฉะนั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากมายแก่ระบบเศรษฐกิจ

